

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Рішенням вченої ради

Інституту спеціальної педагогіки і психології

імені Миколи Ярмаченка НАПН України

протокол №8 від 26 червня 2025 року

Голова вченої ради

В.В.Засенко

Спеціальність	С4 Психологія
Освітня програма	Спеціальна психологія
Освітня кваліфікація	Доктор філософії
Шифр дисципліни	ЗП1
Назва дисципліни	Філософія і методологія сучасної науки
Навчальний рік	2025-2026
Кількість кредитів ЄКТС (годин)	2 кредити (60 годин)
Статус	Обов'язкова дисципліна
Короткий опис дисципліни	Мета є ознайомлення аспірантів з сучасними проблемами наукового осягнення дійсності на основі осмислення закономірностей і тенденцій розвитку наукового пізнання та логіки взаємодії науки і філософії в історично змінному соціокультурному контексті.
Пререквізити	
Викладачі	Омельченко І.М., Бабяк О.О.
Контакти	Тел +380970848103 Email iraomel210781@ukr.net

Час для консультацій

Вівторок та четвер, 12:00-13:00

Мета курсу	- ознайомлення аспірантів з сучасними проблемами наукового досягнення дійсності на основі осмислення закономірностей і тенденцій розвитку наукового пізнання та логіки взаємодії науки і філософії в історично змінному соціокультурному контексті
-------------------	--

Завдання курсу

1. Визначати основні тенденції історичного розвитку наукових теорій та методологій від класичного до постнекласичного типів наукової раціональності, їх специфічні риси.
2. Пояснювати принципи та методи наукового пізнання, принципи демаркації наукових та ненаукових форм знання.
3. Демонструвати навички володіння методологічним інструментарієм сучасних наукових досліджень, що носять комплексний характер.

Загальні компетентності

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 2. Здатність працювати в міжнародному контексті.
- ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 4. Здатність розв'язувати комплексні проблеми психології на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

Спеціальні (фахові) компетентності

- СК1 Здатність виокремлювати, систематизувати та прогнозувати актуальні психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження.
- СК2 Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у психології та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках, та забезпечувати якість виконуваних досліджень.
- СК3 Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати

	комплексні інноваційні проєкти в сфері психології та дотичні до неї міждисциплінарні проєкти, лідерство та відповідальність під час їх реалізації; забезпечувати дотримання прав інтелектуальної власності.
СК4	Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.
СК5	Здатність оцінювати рівень власної фахової компетентності, саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя, підвищувати професійну кваліфікацію, бути професійно мобільним.
СК6	Здатність застосовувати нові технології та інструменти, сучасні цифрові технології, бази даних та інші ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та викладацькій діяльності.
СК7	Уміння толерувати невизначеність і доводити унікальність власного наукового пошуку в умовах інформаційного / цифрового суспільства.
СК8	Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію, яка стосується роботи з особами з інвалідністю, особами, що потенційно можуть належати до цієї групи або ж особами з груп ризику, з різних джерел.
СК9	Здатність адаптувати методи дослідження, організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову) особам з особливими потребами, у тому числі з інвалідністю, особам, що потенційно можуть належати до цієї групи, особами з груп ризику або ж членам їхніх сімей та опікунам.
СК10	Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.
СК11	Здатність проводити вивчення психічної діяльності людини в нетипових, складних та екстремальних умовах, здійснювати психологічне забезпечення професійної діяльності фахівців.
СК12	Здатність створювати належний психологічний клімат в групі; виявляти шляхи оптимізації управління освітнім процесом та створювати умови для їх реалізації; формувати психологічну готовність майбутніх фахівців до виконання ними своїх професійних обов'язків.

СК13	Виокремлювати емпіричний, теоретичний та метатеоретичний рівні наукового знання. Обґрунтовувати доречні науково-методологічні підходи для дослідження за спеціальністю Психологія.
СК14	Наводити мотиваційно-ціннісні детермінанти вибору шляху науковця за спеціальністю Психологія.

Програмні результати навчання

РН1.	Мати передові концептуальні та методологічні знання щодо обраної для дослідження проблеми у сфері психології (зокрема і спеціальної психології) / на межі предметних галузей, а також дослідницькі уміння, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з психології.
РН2.	Розуміти загальні принципи та методи психології, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері психології (зокрема і спеціальної психології) та у викладацькій практиці.
РН3.	Виокремлювати, систематизувати, розв'язувати, критично осмислювати та прогнозувати значущі психологічні проблеми, формулювати і перевіряти гіпотези, визначати чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості (зокрема і в осіб з порушеннями розвитку), груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження.
РН4.	Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з психології та дотичних міждисциплінарних напрямів із дотриманням норм професійної і академічної етики.
РН5.	Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, статистичні методи аналізу даних, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи, розробляти інноваційні дослідницькі методики у сфері психології, перевіряти їх ефективність.
РН6.	Критично і системно оцінювати результати власної науково-дослідної роботи і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми, визначати перспективи подальших наукових розвідок.

РН7.	Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти у сфері психології (зокрема і спеціальної психології), які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та прикладні проблеми психології з урахуванням соціальних, економічних, етичних і правових аспектів.
РН8.	Визначати свої професійні можливості та завдання підвищення професійної кваліфікації й професійної мобільності.
РН9.	Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми психології державною та іноземною мовами, готувати результати досліджень у вигляді наукових публікацій.
РН10.	Організовувати і здійснювати освітній процес у сфері психології, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, застосувати ефективні методики викладання навчальних дисциплін.

План					
Семестр , тиждень , заняття (дата)	Тема, План заняття	Аудиторні заняття		Самостійна Робота	Го д
		Форма	Го д	Завдання	
Модуль 1. Сутність філософії сучасної науки					
Заняття 1	Філософія сучасної науки: сутність та етапи розвитку. Філософія сучасної науки як дослідницький напрям та навчальна дисципліна; етапи розвитку науки та різні стилі теоретизації: класичний, некласичний, постнекласичний.	Лекційне Практичне	2 2	Постнекласичний стиль теоретизації	1 0
Заняття 2	Стилi теоретизації. Ключові ознаки стилю теоретизації в дослідженнях у сфері освіти; ключові ознаки стилю теоретизації в дослідженнях у сфері психології.	Лекційне Практичне	2 2	Виокремлення стилів теоретизації у сфері педагогіки і психології в межах теоретико-методологічних підходів до дослідження.	1 0
Модуль 2. Проблемне поле сучасної філософії науки					
Заняття 3	Логіко-гносеологічні проблеми сучасної науки. Теоретизація сучасної науки. Загальнонаукові, загальнологічні та теоретичні форми наукового знання. Емпіричні форми наукового знання.	Лекційне Практичне	2 2	Процедури професійного методологування : 1) категоризація – створення категорій; 2) концептизація – створення концептів; 3) конструктизація – створення конструктів; 4) концептуалізація – створення концепцій.	1 0

Заняття 4	Аксіологічні проблеми сучасної науки. Поняття «цінностей». Цінності психологічної та педагогічної науки: загальнонаукові, цінності наукового співтовариства, внутрішньодисциплінарні, цінності вивчення конкретних проблем, особисті цінності дослідника. Ціннісно-мотиваційні рекомендації щодо методологічної культури дослідників.	Лекційне 2 Практичне 2	-
Модуль 3. Науково-методологічні підходи в науковому пошуку			
Заняття 5	Сучасні наукові підходи у психолого-педагогічному дослідженні Сучасні методологічні підходи та їх роль у педагогічному дослідженні. Загально-методологічні наукові підходи. Підходи, які характеризують, суб'єктів освіти та їх взаємодію. Підходи, які окреслюють загальне й особливе в педагогічній професії.	Лекційне 2 Практичне 2	Підходи, які простежують процесуальні характеристики педагогічної діяльності. Ціннісно-сміслові наукові підходи. Підходи, які розглядають результативні характеристики професійно-педагогічної підготовки. Підходи, що характеризують творчу, інноваційну спрямованість педагогічної діяльності. 1 0

Індивідуальні завдання та підсумковий контроль

Завдання	Особливості виконання та вимоги
1. Підготувати есе на тему «Мої ціннісно-мотиваційні настанови у виборі шляху науковця зі спеціальності С4» Написати есе на 1 чи 2 сторінки, у формі роздумів щодо власного шляху науковця.	

Психологія.

2. Підготовка та Написати есе на 1 чи 2 сторінки, у формі роздумів щодо провідного написання есе в типу наукової раціональності (класичного, некласичного, якому через постнекласичного). Тип наукової раціональності обирається на призму обраного власний розсуд. типу наукової раціональності (класичного, некласичного, постнекласичного) представити актуальність і шляхи вирішення наукової проблеми в галузі психології.

Підсумковий контроль (тест)

1. Теорія як організоване цілісне бачення досліджуваної реальності виникає на основі:
А) концепції; Б) фактів, які піддаються інтерпретації та верифікації; В) емпіричного дослідження?
2. Сходження до цілісного світогляду і несуперечливого розв'язання основної проблеми дослідження це –
А) плюралізм; Б) монізм; В) дуалізм?
3. Для якого типу наукової раціональності характерна дихотомія «зовнішнього» і «внутрішнього»:
А) класичного; Б) некласичного; В) постнекласичного?
4. Методологічний монізм є ознакою:
А) позитивізму; Б) лібералізму; В) плюралізму?
5. Принцип опори на емпіричні факти реальності належить:
А) природничо-науковій парадигмі; Б) гуманістичній парадигмі; В) конструктивістській парадигмі?
6. Епістемологія включає:
А) теорію пізнання; Б) логіку, методологію, філософію науки та наукового пізнання; В) дослідження буття?
7. Оберіть, які аспекти відносяться до логіко-гносеологічних проблем «Філософії сучасної науки»:
А) питання структурної організації буття; редукціонізм у науці; становлення сучасної концепції холізму;
Б) різноманіття і суперечливість ціннісних орієнтацій науки як соціального інституту; ціннісні орієнтації ученого;
В) теоретизація сучасної науки; трансформації об'єкта та ідеалу об'єктивності; проблема подолання розриву об'єкта і суб'єкта пізнання?
8. Виявлення (реконструкція) цілей науки, її загального змісту, структури, методів і закономірностей функціонування є:

- А) об'єктом філософії сучасної науки; Б) предметом філософії сучасної науки; В) метою філософії сучасної науки?
9. На якому етапі становлення науки стали актуальними методи міждисциплінарних досліджень, проектування, моделювання, історико-порівняльні методи, комп'ютерні технології:
А) класичному; Б) некласичному; В) постнекласичному?
10. Який із типів наукової раціональності послуговується принципами екологізації, психологізації і холистичності:
А) класичний; Б) некласичний; В) постнекласичний?
11. На ідеях релятивізму, індетермінізму, системності, структурності та еволюційності систем і об'єктів заснована:
А) класична наука; Б) некласична наука; В) постнекласична наука?
12. Оберіть, у межах якого типу наукової раціональності світ пронизаний безкінечним причинним ланцюгом, і в ньому панують суворі та абсолютно визначені закони:
А) класичного; Б) некласичного; В) постнекласичного?
13. Гносеологічними передумови створення теорії при відображенні реальних матеріальних процесів слугують:
А) наукові факти; Б) оперування та обґрунтування понять; В) схематизація, абстрагування та ідеалізація?
14. Оберіть, із яких складників складається метатеоретичний рівень знання:
А) загальнонаукового знання та філософського підґрунтя науки; Б) типів наукової раціональності; В) ключової концепції та теорії?
15. Оберіть, на якому з рівнів дослідницького пошуку одержуване знання фіксується у формі наукової проблеми, наукової гіпотези, теоретичних законів, принципів, категорій, концептів, конструктів, концепцій і наукових теорій:
А) на теоретичному рівні; Б) на емпіричному рівні; В) на метатеоретичному рівні?
16. Основні вихідні теоретичні положення, керівні ідеї – це:
А) науковий підхід; Б) концепт; В) принцип?
17. Фактичний бік поняття, наприклад клас предметів, які визначаються у межах названого поняття це:
А) зміст поняття; Б) обсяг поняття;
18. Онтологічні картини об'єктів, у яких представлена в схемах їх суть презентують:
А) поняття; Б) категорії; В) конструкти?
19. Сформульована контрнорматива – «публікуйся або згинь» (Роберт Мертон) відноситься до:
А) внутрішньодисциплінарних цінностей; Б) цінностей вивчення конкретних наукових проблем; В) цінностей наукового співтовариства?
20. Оберіть, до якої групи цінностей відноситься зазначена ціннісна установка. Відомо, що певна частина практикуючих психологів та педагогів генерує цінності, що суттєво відрізняються від

- базових цінностей наукового співтовариства («клієнт завжди правий»; головне – отримувати зиск; яких цілей прагне клієнт, не має значення тощо).
- А) внутрішньодисциплінарних цінностей; Б) цінностей вивчення конкретних наукових проблем; В) цінностей наукового співтовариства Г) загальнонаукових цінностей?
21. Теоретичне або логічне підґрунтя розгляду або проектування об'єкта; сукупність способів і прийомів здійснення діяльності на основі будь-якої ідеї або принципу, це:
- А) ідея; Б) принцип; В) підхід?
22. Ноосферний, цивілізаційний, історико-педагогічний, наративний, фундаментальний, парадигмальний, системний, синергетичний, інтегративний, амбівалентний підходи відносяться до:
- А) загально-методологічних; Б) конкретно-методологічних; В) філософських?
23. Загальнонауковий метод аналізу всіх чинників, що впливають на досліджуване педагогічне явище чи психологічний феномен, що необхідно враховувати перед прийняттям того або іншого рішення:
- А) творчий; Б) системний; В) парадигмальний?
24. Методологія якого підходу передбачає розгляд цілісності структури особистості суб'єктів навчально-виховної діяльності як сукупності стійких властивостей і змінних ситуацій особистісно-професійного розвитку:
- А) синергетики; Б) системного підходу; В) парадигмального підходу?
25. Педагогічні основи цього підходу закладено такими науковцями як Г.О. Балл, І.Д. Бех, В.І.Бондар, С.У. Гончаренко, І.А. Зязюн, В.Г.Кремень, Ю. І. Мальований, В.В. Рибалко:
- А) синергетики; Б) системного підходу; В) особистісно-орієнтованого підходу?
26. Зазначений підхід спрямовує педагогічний процес на реалізацію стану щільної інтеракції, тобто взаємодії (що характеризується певними системно-функціональними, технологічними особливостями) всіх учасників цього процесу у напрямку вирішення тієї або іншої педагогічної задачі, реалізації певної освітньої мети:
- А) партисипативно-інтерактивний підхід; Б) системний; В) парадигмальний?
27. Індивідуальним відмінностям особистості присвятили свої праці видатні психологи:
- А) І.Д.Бех, Г.С. Костюк, С.Д. Максименко; Б) Л. В. Кондрашова В) Г.С. Костюк, В.О. Киричук?
28. Які наукові підходи характеризують творчу, інноваційну спрямованість професійно-педагогічної підготовки вчителя:
- А) акмеологічний, компетентнісний, рефлексивний; Б) антропологічний, аксіологічний, культурологічний,

- середовищний, подієвий, регіональний; В) конструктивний, творчий, інноваційний, креативний, евристичний?
29. Оберіть, які підходи характеризують процесуальні характеристики професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів:
- А) акмеологічний, компетентнісний, рефлексивний;
Б) праксиологічний, діяльнісний, технологічний;
В) конструктивний, творчий, інноваційний, креативний, евристичний?
30. Професіографічний підхід відноситься до підходів:
- А) які характеризують процесуальні характеристики професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів; Б) які характеризують загальне й особливе в педагогічній професії, структуру, зміст, форми, методи професійної підготовки; В) які характеризують творчу, інноваційну спрямованість професійно-педагогічної підготовки вчителя?

Оцінювання навчальних досягнень	
Вид роботи	% (бали)
Відвідування аудиторних занять	20
Відповіді на запитання під час аудиторних занять	30
Індивідуальне завдання 1	10
Індивідуальне завдання 2	10
Підсумковий контроль (тест)	30
Всього	100

Шкали оцінювання			
Бальна	ECTS	Національна	Заліків
90-100	A	Відмінно	Зараховано
80-89	B	Добре	
70-79	C		
66-69	D	Задовільно	
60-65	E		
35-59	FX	Незадовільно - з можливістю повторного виконання завдань	Не зараховано - з можливістю повторного виконання завдань
0-34	F	Незадовільно - з повторним вивченням дисципліни	Не зараховано - з повторним вивченням дисципліни

Додаткові бали	
Вид роботи та вимоги	Бал за стобальною шкалою
1. Проаналізувати 2 автореферати кандидатських та докторських дисертаційних досліджень (1990-2025 рр.) в галузі психології через призму типу наукової раціональності (класичного, некласичного, постнекласичного).	10
2. Знайти та проаналізувати в дисертаціях на здобуття ступеня доктора філософії з психології такі форми теоретичного знання як: розкриття наукової проблеми, гіпотези, поняття, категорії, концепти, конструкти, концепції.	10
3. Знайти в дисертаціях на здобуття ступеня доктора філософії з психології та змодельовати в руслі власного дослідження застосування провідних наукових підходів. Охарактеризувати обрані наукові підходи.	10

Основна (обов'язкова) література	
- Бержанір А. Л., Запорожець М. О., Кожушко Т. В. Філософія науки та інновацій: навч. посіб. Умань: Візаві, 2022. 201 с. - Борейко Ю. Г., Федотова Т. В. Гносеологічний потенціал наукового факту з позицій методології позитивізму. Наукове пізнання: методологія та технологія. 2024. Вип. 1 (53). С. 82–87. - Габович О., Кузнецов В. Огляд сучасної філософії науки. Філософська думка. 2022. № 1. С. 115–133. - Дзьобань О.П. Філософія науки: підручник. Київ; Одеса: Фенікс, 2024. 516 с. - Дубасенюк О. А. Методологія та методи наукового педагогічного дослідження: навч.-методичний посібник. Житомир: Полісся, 2016. 256 с. - Карівець І., Кадило А. Сучасна філософія науки: теми й проблеми: навч. посіб. Львів: Новий світ-2000, 2024. 141 с. - Лісовська Ю. П., Лісовський П. М. Філософія науки: військово-промислові інновації. Київ: Вид-во Університет «Україна», 2022. 192 с. Кузь О. М., Чешко В. Ф. Філософія науки: навч. посіб. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 172 с. - Мельник В. П. Евристичний потенціал конструктивізму як методологічного принципу філософії науки. Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. 2021. Вип. 36. С. 9–19. - Мельник В. Цивілізаційні запити та феномен науки. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. 480 с. - Петінова О. Б. Філософія науки: навч. посіб. Одеса, 2018. 213 с. - Петрушенко В. Л. Філософія і методологія науки. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2016. 184 с. - Утюж І. Г. Філософія науки. Етика та методологія наукового дослідження: навч.-метод. посіб. для підготовки докторів філософії «Doctor of philosophy» (PhD). Запоріжжя: ЗДМУ, 2023. 101 с. - Філософія науки: підручник. За ред. І. С. Добронравової. К.: ВПЦ «Київський університет,» 2018. 255 с.	

Додаткова література та інші джерела інформації

1. Апель К.-О. Априорі спільноти комунікації та основи етики. До проблеми раціонального обґрунтування етики за доби науки. Сучасна зарубіжна філософія: Течії і напрямки. Хрестоматія. Київ : Ваклер, 1996. С. 359-412.
2. Арутюнов В. Х., Мішин В. М., Свінцицький В. М. Методологія соціально-економічного пізнання. Навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2005. 353 с.
3. Бернерс-Лі Т. Заснування Павутини : З чого починалася і до чого прийде Всесвітня мережа / Т. Бернерс-Лі, М. Фічетті; [пер. з англ. А. Іщенко]. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. – 207 с.
4. Вернадський В. І. Про науковий світогляд [пер. М. Кратко]. Київ : НАН України ; Центр гуманітарної освіти , 1996. 56 с
5. Грабченко А. І., Федорович В.О., Гаращенко Я.М. Методи наукових досліджень: Навч. посібник. – Х.: НТУ «ХП», 2009. – 142 с.
6. Добронравова І. Практична філософія науки. Суми : Університетська книга, 2017. 352 с.
7. Запорожан В. М., Аряєв М. Л. Біоетика та біобезпека. Київ :Здоров'я, 2013. 456 с.
8. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації. / Das Prinzip Verantwortung. Versuch einer
9. Ethik fur die technologische Zivilisation ; пер. з нім. А.Єрмоленка. Київ : Лібра, 2001. 400 с
10. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: Методологічні поради молодим науковцям. Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2010. 308 с.
11. Кобильченко В. В. Психіка та її розвиток у психологічних законах і закономірностях. Особлива дитина: навчання і виховання. 2016. №1. С. 7-14.
12. Кобильченко В. В. Спеціальна психологія на сучасному історичному етапі: пошук власної наукової ідентичності. Педагогіка і психологія. 2016. №2. С. 64-70.
13. Кремень В. Г., Ткаченко В. Ціннісні орієнтири мережевого суспільства Психологія особистості. 2013. №1. С. 7–20.
14. Савчин, Мирослав Васильович. Методологеми психології. Київ : Академвидав, 2013. 223 с.
15. Синергетика і освіта : монографія / За ред. В. Г. Кременя. – К. : Інститут обдарованої дитини, 2014. 348 с.
16. Тітов І. Г. До обґрунтування структурно-генетичного принципу у постнекласичній психології експериментальні та прикладні дослідження. Психологія і особистість. 2014. № 1. С. 45–66.
17. Тітов І. Г. Проблема закону в постнекласичній психології. Психологія і особистість. 2015. № 1. С. 30–45.
18. Філософія. Ігор Бичко, Віталій Табачковський, Ада Бичко. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 648 с.
19. Фурман, А. В. Ідея і зміст професійного методологування [Текст] : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 378 с.
20. Campbell D. T. Methodology and epistemology for social science. Chicago, 1988. 481 p.

Електронні ресурси:

1. <http://tureligious.com.ua> – Науковий філософсько-релігієзнавчий портал.
2. <http://www.philosophy.ua> – Філософія в Україні.

3. <http://platonanet.org.ua> – Філософія без кордонів.
 4. <http://philsci.univ.kiev.ua> – Сайт кафедри філософії та методології науки.
 5. <http://plato.stanford.edu> – Філософська енциклопедія Станфордського університету. (Англійською мовою).
 6. <http://www.synergetics.org.ua> – Українське синергетичне товариство.
 7. www.philosophy.ua – Український філософський фонд.
 8. <http://www.filosof.com.ua> – Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України
 9. – <https://nrat.ukrintei.ua/> Національний репозитарій академічних текстів
-

Методи навчання

Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності; методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності; методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності. За рівнем пізнавальної активності аспірантів (репродуктивні, частково-пошукові, дослідницькі).

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Опорні конспекти лекцій. Силабус. Мультимедійні презентації до курсу. Збірка тестових завдань для оцінювання навчальних досягнень майбутніх докторів філософії. Автореферати кандидатських та докторських дисертацій. Дисертації доктора філософії.

Поведінка на курсі

Відвідування аудиторних лекційних та практичних (або онлайн-занять). Сумлінне виконання індивідуальних завдань та самостійна робота над опануванням лекційного матеріалу.

Інформація про викладача

Омельченко ІРИНА Миколаївна, доктор психологічних наук, професор, головний науковий співробітник відділу психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими потребами

<https://orcid.org/0000-0002-4698-0273>

Профіль вченого у Google Scholar

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=GAmVacUAAAAJ&hl=ru>

Сторінка автора у Електронній бібліотеці НАПН України: <https://surl.li/rvsko>

Web of Science ResearcherID AAAAA-1586-2022

Scopus: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57926304300>

Бабяк ОЛЬГА Олексіївна, кандидат психологічних наук, старший дослідник, завідувач відділу психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими потребами

orcid.org/0000-0001-6337-1202

Профіль вченого у Google Scholar

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=5ReeHY0AAAAJ&hl=ru>

Сторінка автора у Електронній бібліотеці НАПН України: <https://surl.li/kvpuss>

Web of Science ResearcherID AAV-7423-2021

Scopus: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57572185200>

Основні публікації з тематики дисципліни Ірини ОМЕЛЬЧЕНКО та Ольги БАБЯК

1. Olha O. Babiak, Ivan M. Okhrimenko, Natalia A. Lyakhova, Iryna M. Orlenko, Kateryna M. Pavlenko, Olena A. Solntseva. The Impact of Levels of Emotional Intelligence Development in High Schoolers with Intellectual Disabilities on Their Health Status. *Acta Balneol*, TOM LXIV, Nr 2(168);2022:155-159. [10.18316/rcd.v16i42.11649](https://doi.org/10.18316/rcd.v16i42.11649) eISSN 2237-8049. URL: https://revistas.unilasalle.edu.br/index.php/conhecimento_diversidade/article/view/11649
2. Chystovska, Y., Babiak, O., Honcharovska, H., Borets, Y., Dorofey, S., & Savytska O.(2022). Neuropsychological Means of Developing Emotional Intelligence in Children. *BRAIN. Broad Research In Artificial Intelligence And Neuroscience*,13(2),152-165 <https://actabalneologica.pl/wp-content/uploads/library/ActaBalneol2022i2.pdf> <https://doi.org/10.18662/brain/13.2/337> <https://doi.org/10.36740/abal202202110> <https://lumenpublishing.com/journals/index.php/brain/article/view/4754/3798> <https://wiadlek.pl/wp-content/uploads/archive/2022/02/WLek202202132.pdf>
3. Khrystyna Kolbasova, Iryna Omelchenko, Vadym Kobylchenko, Olena Huliaieva, Olha Vovchenko (2023). Psychological Analysis of Manifestations of Nonverbal Intelligence of Senior Pre-Schoolers in the Context of Inclusive Education. *Journal of Intellectual Disability - Diagnosis and Treatment*, VOL. 11 №. 2 (2023) P. 87-96. DOI: <https://doi.org/10.6000/2292-2598.2023.11.02.3> (in English) URL: <https://www.lifescienceglobal.com/pms/index.php/jiddt/article/view/9098> E-ISSN:2292-2598
4. Kondratyuk Zhanna, Omelchenko Iryna, Konopliasta Svitlana, Matiushchenko Iryna, Synytsia Alina, Mykhailenko Valeriia (2025). Adaptive Capacity of Preschoolers with Special Educational Needs in Inclusive Resource Centres. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*. Vol 16, No 1, Sup 1. DOI: <http://dx.doi.org/10.70594/brain/16.S1/4>. URL: <https://brain.edusoft.ro/index.php/brain/article/view/1754>
5. Nadiia Byrko, Hanna Tolchieva, Olha Babiak, Anna Zamsha, Oksana Fedorenko,

- Nataliia Adamiuk (2021). Training of teachers for the implementation of universal design in educational activities/Laplace Em Revista, 7(Extra-D), p.137-149.
6. Oksana Hnoievska, Iryna Omelchenko, Vadym Kobylchenko, Marianna Klyap, Oksana Shkvyr (2022). Subjects Adaptation Techniques for Primary School Pupils with Special Educational Needs. *Journal of Curriculum and Teaching* . Vol 11, No 6, 100-112. DOI: <https://doi.org/10.5430/jct.v11n6p100> URL: <https://www.sciedupress.com/journal/index.php/jct/article/view/22511>
 7. Olha O. Babiak, Ivan M. Okhrimenko, Natalia A. Lyakhova, Andrii V.Lapin, Anna V. Zamsha, Kyrylo Yu. Parkhomenko. Affective-cognitive indicator of Emotional Intelligence formedness in high schoolers with intellectual disabilities. *Wiadomosci Lekarskie*, 2022, Volume LXXV, ISSUE 2, №75(2), 504-507 <https://doi.org/10.36740/wlek202202132>
 8. Olha O. Nabochenko, Kateryna S. Dovhopola, Tetiana M. Kostenko, Larisa L. Stakhova, Liliia M. Rudenko, Iryna M. Omelchenko, Nataliia Liakhova. Mental health of children with special educational needs in the context of long-term crisis challenges: as seen by parents. *Wiadomości Lekarskie Medical Advances*, VOLUME LXXVII, ISSUE 2, FEBRUARY 2024. P. 280-286. doi: 10.36740/WLek202402114 ISSN 0043-5147E-ISSN 2719-342X. URL: <https://wiadlek.pl/02-2024/>
 9. Omelchenko Iryna, Kobylchenko Vadym, Dushka Alla, Suprun Hanna, Moiseienko Iryna (2024). Educational applications of emotional intelligence for individuals with autism spectrum disorder. *Revista Conhecimento & Diversidade*. v. 16 n. 42, 130-145.
 10. Sosnich, Y., Torop, K., Dehtiarenko, T., Kolyshkin, O., Kosenko, Y., & Omelchenko, I. (2022). Psychological and pedagogical principles of the organization of distance learning of primary school-aged children with cognitive development disorder. *Revista Eduweb*, 16(2), 208–222. <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2022.16.02.15> URL: <https://revistaeduweb.org/index.php/eduweb/article/view/444>
 11. Zhuravlova L., Leshchii N., Babiak O., Lyndina Y., Voroshchuk O. Techniques for the correction of language disorders among children with psycho-physical development peculiarities. *AD ALTA. Journal of Interdisciplinary Research*. 2021. Vol. 11, Issue 2, Special Issue xxii. P.133-137.
 12. Afuzova, H., Ogorodniychuk, Z., Usyk, D., Omelchenko, I., Kobylchenko, V., & Fedorenko, M. (2022). Corrective Support in the Context of Psychological Assistance to Children with Psychophysical Disorders. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 13(1), 246-258. <https://doi.org/10.18662/brain/13.1/282> URL: <https://lumenpublishing.com/journals/index.php/brain/article/view/4898>
 13. Кобильченко В.В., Омельченко І.М. Внесок Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України у розвиток теорії і практики спеціальної психології. *Психологія і особистість*. 2023. №2 (24). С. 304-317. DOI: <https://doi.org/10.33989/2226-4078.2023.2.288317> URL: <http://psychpersonality.pnpu.edu.ua/article/view/288317>
 14. Кобильченко В.В., Омельченко І.М. Спеціальна психологія: підручник / Вадим Кобильченко, Ірина Омельченко. – Київ : ВЦ «Академія», 2020. – 224 с. – (Серія «Альма-матер»).
 15. Olena Milevska, Halyna Savitska, Iryna Omelchenko, Vadym Kobylchenko, Iryna Kharkavtsiv (2022). The practical aspects of implementing special and inclusive education in schools. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research* 2022. Volume 12, issue 2, Special Issue XXVIII http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/120228/papers/A_02.pdf URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/120228/papers/A_02.pdf

16. Омеляченко І.М., Кобильченко В.В. Поліпідхідність у дослідженні соціального інтелекту в дошкільників з інтелектуальними труднощами легкого ступеня прояву. *Габітус*. 2024. №57. С.167-174. DOI <https://doi.org/10.32782/2663-5208>. 2024.57.27 URL: <http://habitus.od.ua/journals/2024/57-2024/29.pdf>
17. Омеляченко І.М., Кобильченко В.В. Інтерсуб'єктна взаємодія з дорослим у дошкільників із затримкою психічного розвитку: психологічний ракурс. Науковий журнал «Габітус». 2021. №27. С. 145-150. DOI <https://doi.org/10.32843/2663-5208.2021.27.25> URL: <http://habitus.od.ua/journals/2021/27-2021/27.pdf>
18. Омеляченко І.М., Кобильченко В.В. Особливості інтрасуб'єктної комунікативної діяльності з уявним партнером у дошкільників із затримкою психічного розвитку. Особлива дитина: навчання і виховання. 2023. № 2 (110) С. 42-68 DOI: <https://doi.org/10.33189/ectu.v110i2> URL: https://ojs.csnukr.in.ua/index.php/Exceptional_child/article/view/138/111
19. Омеляченко І.М., Кобильченко В.В. Феномен улюбленої іграшки в структурі комунікативної діяльності дошкільників із затримкою психічного розвитку. Психологія і особистість. 2022. 1 (21) С. 115-130. DOI: <https://doi.org/10.33989/2226-4078.2022.1.252061> URL: <http://psychpersonality.pnpu.edu.ua/article/view/252061>
20. Омеляченко І.М., Кобильченко В.В. Феноменологія і типологія біогенної депривації. Психологія і особистість. 2022. №2 (22). С. 225-241. <https://doi.org/10.33989/2226-4078.2022.2.265501> URL: <http://psychpersonality.pnpu.edu.ua/article/view/265501>
21. Омеляченко І.М., Кондратюк Ж.В. Передумови формування професійної ідентичності фахівців (консультантів) інклюзивно-ресурсних центрів. Психологія і особистість, 2023 1 (23), С. 119-138. DOI: <https://doi.org/10.33989/2226-4078.2023.1.274737> URL: <http://psychpersonality.pnpu.edu.ua/article/view/274737/270433>
22. Петрикіна А.С., Омеляченко І.М., Кобильченко В.В. Порівняльний аналіз особливостей сформованості синергетичного компонента творчої активності підлітків із порушеннями зору й із нормальним зором. *Acta Paedagogica Volynienses*, 2021. 3. 233–240, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2021.3.34> 4. URL: <http://journals.vnu.volyn.ua/index.php/pedagogy/article/view/117>
23. Піканова Н.В., Омеляченко І.М., Кобильченко В.В. Особливості ресурсного компонента соціалізованості в старших дошкільників із загальним недорозвитком мовлення. Інноваційна педагогіка. 2021 №38. С. 80-85. <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/38.16>. URL: <http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2021/38/18.pdf>
24. Омеляченко І.М. (2024). Пояснювальні принципи спеціальної психології. Спеціальна педагогіка і психологія : сучас. термінол. словник / за ред. Л. Прохоренко, В. Засенка. – Київ : Генеза С. 174-175.
25. Омеляченко І.М. (2024). Предмет спеціальної психології. Спеціальна педагогіка і психологія : сучас. термінол. словник / за ред. Л. Прохоренко, В. Засенка. – Київ : Генеза С. 175.
26. Омеляченко, І., & Кобильченко, В. (2025). Психолого-педагогічна технологія формування соціального інтелекту дошкільників з інтелектуальними труднощами легкого ступеня прояву. Особлива дитина: навчання і виховання, 117(1), 155-169. <https://doi.org/10.33189/ectu.v117i1.219> URL: <https://surl.li/elypijg>
27. Омеляченко, І.М., Балинська, М.В. (2025). Кризова ситуація як предиктор розвитку комунікативних бар'єрів у підлітків із різним рівнем тривожності з тяжкими порушеннями мовлення. *Науковий журнал Габітус*. 71. 201-208. DOI <https://doi.org/10.32782/2663-5208>. 2025.71.36 URL:

- <http://habitus.od.ua/journals/2025/71-2025/38.pdf>
28. Омельченко, І., & Боярчук, А. (2025). Психологія родин військовослужбовців, які виховують дітей з особливими освітніми потребами. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови., 1(26), 152-168. <https://doi.org/10.33189/epsn.v1i26.283>
URL: <https://spp.org.ua/index.php/journal/article/view/283>
29. Омельченко, І.М., Кондратюк, Ж.В., Кобильченко, В.В. (2025). Особистісно орієнтована технологія розвитку професійної ідентичності у фахівців (консультантів) інклюзивно-ресурсних центрів: теоретико-методологічне обґрунтування. Науковий журнал Габітус. 69 (Т. 1). 197-202. <https://doi.org/10.32782/2663-5208.2025.69.1.34>
URL: http://habitus.od.ua/journals/2025/69-2025/part_1/36.pdf
30. Кобильченко, В.В., Омельченко, І.М. Структурно-функціональна модель життєстійкості особистості (2025). Журнал «Перспективи та інновації науки» (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»). 4(50). 1398-1411. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-4\(50\)-1398-1411](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-4(50)-1398-1411) URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/22791>
31. Кобильченко В.В., Омельченко І.М. (2023). Підготовка доктора філософії за спеціальністю 053 «Психологія» в Інституті спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України: специфіка освітньо-наукової програми. Електронний науковий журнал «Формування компетентностей обдарованої особистості в системі позашкільної та вищої освіти». № 1. С. 241-245. URL: <https://jrnl.nau.edu.ua/index.php/FCS/article/view/17503>
32. Омельченко І.М. (2024). Науково-педагогічне стажування «Особливості взаємодії педагогіки та психології в освітній сфері» на базі Куявського університету у Влоцлавеку (м. Влоцлавек, Республіка Польща) в обсязі 6 кредитів (180 годин). Змістово-методичні основи викладання дисципліни «Філософія і методологія сучасної науки» майбутнім докторам філософії зі спеціальностей 016 Спеціальна освіта та 053 Психологія. Peculiarities of interaction between pedagogy and psychology amidst education: scientific and pedagogical internship May 6- June16 2024. Wloclawek, Repablic of Poland. P. 41-45.

Зворотній зв'язок

Тел. +380970848103

Email iraomel210781@ukr.net; olga-babjak@ukr.net

Інше

Затверджено

Протокол № 6 від 12 / 06 / 2025 р.

Укладачі

Омельченко І.М.. Бабяк О.О.

Завідувач відділу

Бабяк О.О.